

મુખ્યમંત્રી જ્ઞાનસેતુ મેરીટ સ્કોલરશીપ યોજના

1. યોજનાનો પરિચય

મુખ્યમંત્રી જ્ઞાનસેતુ મેરીટ સ્કોલરશીપ યોજના એ ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવેલ એક ક્રાંતિકારી શૈક્ષણિક પહેલ છે. આ યોજના માત્ર નાણાકીય સહાય પૂરતી મર્યાદિત નથી, પરંતુ તે રાજ્યમાં 'મેરીટોક્સી' (ગુણવત્તા આધારિત પ્રગતિ) અને 'શૈક્ષણિક સમાનતા' સ્થાપિત કરવા માટેનો એક વ્યુહાત્મક માર્ગ છે. સરકાર હવે માત્ર 'શિક્ષણ પ્રદાતા' (Provider) મટીને 'સુવિધાકાર' (Facilitator) ની ભૂમિકા ભજવી રહી છે, જ્યાં તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને તેમની આર્થિક સ્થિતિને અવરોધ બનવા દીધા વિના શ્રેષ્ઠ જ્ઞાનગી કે સરકારી સંસ્થાઓ પસંદ કરવાની સ્વાયત્તતા મળે છે. આ યોજના પ્રાથમિક કક્ષાના સરકારી શિક્ષણ અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાયુક્ત માધ્યમિક શિક્ષણ વચ્ચેના અંતરને દૂર કરી રાજ્યના સાક્ષરતા લક્ષ્યાંકોને નવી ગતિ પ્રદાન કરે છે. આ યોજનાના પાયામાં શિક્ષણ વિભાગના મહત્વના ઠરાવ ક્રમાંક: સસઅ/૧૦૨૨/ન.બા./૧૯૨/ન (તારીખ: ૩૦/૦૧/૨૦૨૩, ૦૭/૦૬/૨૦૨૩ અને ૨૧/૧૦/૨૦૨૩) રહેલા છે.

2. યોજનાના મુખ્ય ઉદ્દેશો અને લક્ષિત લાભાર્થીઓ

આ યોજનાનો હેતુ તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને "પસંદગીનો અધિકાર" આપીને તેમને ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણના સમાન અવસરો પૂરા પાડવાનો છે.

- મુખ્ય ઉદ્દેશ: ધોરણ ૫ થી ૧૨ સુધીના અભ્યાસ માટે તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને સ્કોલરશીપ દ્વારા આર્થિક પ્રોત્સાહન પૂરું પાડવું.
- લાભાર્થીની સંખ્યા: દર વર્ષે અંદાજે ૩૦,૦૦૦ તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને આ યોજના હેઠળ પસંદ કરવામાં આવે છે.
- પાત્રતા: જે વિદ્યાર્થીઓએ ધોરણ ૧ થી ૫ સુધીનો અભ્યાસ સરકારી અથવા અનુદાનિત પ્રાથમિક શાળાઓમાં સળંગ પૂર્ણ કર્યો હોય અને ધોરણ ૫ પાસ કર્યું હોય.
- પસંદગી પ્રક્રિયા: વિદ્યાર્થીઓની પસંદગી રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ દ્વારા આયોજિત કોમન એન્ટ્રન્સ ટેસ્ટ (CET) ની મેરીટ યાદીના આધારે કરવામાં આવે છે.

GPSC | GSSSB | GPSSB | POLICE | TET-TAT

ONLINE MOCK TEST

JOIN OUR COMPLETE COURSE + MOCK TEST SERIES

READ MORE www.examconnect.in

JOIN FREE

૩. શાળા પસંદગીના ધોરણો અને સંરક્ષણ કલમ

સરકારે વિદ્યાર્થીઓને અપાતા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુનિશ્ચિત કરવા માટે શાળાઓ માટે કડક માપદંડો નિર્ધારિત કર્યા છે:

- પરિણામનો માપદંડ: પસંદગી પામનાર શાળાનું છેલ્લા ૫ વર્ષમાંથી ઓછામાં ઓછું ૩ વર્ષનું ધોરણ ૧૦ નું બોર્ડનું પરિણામ ૮૦% કે તેથી વધુ હોવું અનિવાર્ય છે.
- માળખાગત સુવિધા: શાળામાં ધોરણ ૫ થી ૧૨ સુધીના સળંગ અભ્યાસક્રમની સુવિધા હોવી જોઈએ અથવા તે એક જ ટ્રસ્ટ હેઠળ સંચાલિત હોવી જોઈએ.
- વિદ્યાર્થી હિત સુરક્ષા (Protection Clause): જો કોઈ શાળા ભવિષ્યમાં નિર્ધારિત ૮૦% પરિણામના માપદંડમાં નિષ્ફળ જાય અને તેને માન્ય યાદીમાંથી બાકાત કરવામાં આવે, તો પણ તે શાળામાં અગાઉથી અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓનો હક સુરક્ષિત રહે છે. તેવા વિદ્યાર્થીઓ ધોરણ ૧૨ સુધીનો અભ્યાસ તે જ શાળામાં પૂર્ણ કરી શકશે.
- યાદી અપડેશન: નિયામકશ્રી, શાળાઓની કચેરી દ્વારા દર વર્ષે માન્ય શાળાઓની યાદીને અધતન (Update) કરવામાં આવે છે.

૪. આર્થિક સહાયનું માળખું અને અન્ય લાભો

યોજના હેઠળની સહાયની રકમ શાળાના પ્રકાર મુજબ નીચે મુજબ છે:

ધોરણ	સ્વ-નિર્ભર (ખાનગી) શાળા માટે સ્કોલરશીપ (વાર્ષિક)	સરકારી/અનુદાનિત શાળા માટે સ્કોલરશીપ (વાર્ષિક)
ધોરણ ૬ થી ૮	₹ ૨૦,૦૦૦	₹ ૨,૦૦૦

ધોરણ ૯ થી ૧૦	₹ ૨૨,૦૦૦	₹ ૩,૦૦૦
ધોરણ ૧૧ થી ૧૨	₹ ૨૫,૦૦૦	₹ ૪,૦૦૦

- મહત્વનો નિયમ: સ્વ-નિર્ભર શાળાઓના કિસ્સામાં, સ્કોલરશીપની રકમ અથવા શાળાની વાસ્તવિક ફી—આ બેમાંથી જે ઓછું હશે, તેટલી રકમ મળવાપાત્ર થશે. આ જોગવાઈ ગુજરાત સ્વ-નિર્ભર શાળા (ફી નિયમન) અધિનિયમ, ૨૦૧૭ ને આધિન છે.
- વધારાનો લાભ: સ્કોલરશીપની રકમ ઉપરાંત, આ યોજનાના લાભાર્થી વિદ્યાર્થીઓને એસ.ટી. બસ પાસ (ST Bus Pass) ની સુવિધા પણ વિનામૂલ્યે મળવાપાત્ર છે.
- સરકારી/અનુદાનિત શાળાઓ: અહીં સ્કોલરશીપની રકમનો ઉપયોગ સ્કૂલ કમ્પોઝિટ ગ્રાન્ટ (School Composite Grant) તરીકે કરવામાં આવશે.

GPSC | GSSSB | GPSSB | POLICE | TET-TAT

ONLINE MOCK TEST

JOIN OUR COMPLETE COURSE + MOCK TEST SERIES

READ MORE www.examconnect.in

JOIN FREE

5. પસંદગી પ્રક્રિયા અને અમલીકરણ તંત્ર

યોજનાનું અમલીકરણ પારદર્શિતા અને ટેકનોલોજીના ઉપયોગ પર ભાર મૂકે છે:

- CET પરીક્ષા: આ પરીક્ષાનું આયોજન અને નિયમન રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ (SEB) દ્વારા થાય છે.
- ચકાસણી (Verification): મેરીટ લિસ્ટ મુજબ પસંદ થયેલ વિદ્યાર્થીઓના દસ્તાવેજોની ચકાસણી જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી (DEO) અથવા જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારી (DPEO) દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- ડિજિટલ મોનિટરિંગ: વિદ્યાર્થીઓની હાજરી અને પ્રગતિનું ઓનલાઇન મોનિટરિંગ "વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર" (Vidya Samiksha Kendra) દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- ચુકવણીની પદ્ધતિ: સહાયની રકમ સીધી વિદ્યાર્થી/વાલીના બેંક ખાતામાં Direct Benefit Transfer (DBT) દ્વારા જમા કરવામાં આવે છે.

ટોપિક ટેસ્ટ | મોક ટેસ્ટ | સ્ટડી મટિરિયલ્સ | લેટેસ્ટ સરકારી નોકરીની માહિતી |

કલિક: www.examconnect.in

- હામની શરત: ૨૬મ બે હામમાં (૪૦% પ્રથમ સત્રમાં અને ૬૦% બીજા સત્રમાં) ચૂકવવામાં આવે છે. બીજા હામ માટે વિદ્યાર્થીની હાજરી ઓછામાં ઓછી ૮૦% હોવી અનિવાર્ય છે.

6. અન્ય મહત્વની શરતો અને જોગવાઈઓ

- સાતત્યની શરત (Failure Clause): જો વિદ્યાર્થી કોઈપણ ધોરણમાં નાપાસ થાય, તો તેને મળતી સ્કોલરશીપ કાયમી ધોરણે બંધ કરવામાં આવશે.
- શાળા બદલવા અંગે: વિદ્યાર્થી માત્ર ધોરણ ૫ અથવા ધોરણ ૮ પૂર્ણ કર્યા પછી જ શાળા બદલી શકે છે, અને તે પણ માત્ર સરકારની માન્ય યાદીમાં સામેલ શાળામાં જ પ્રવેશ મેળવી શકે છે.
- શિસ્ત અને હાજરી: યોજનાનો લાભ ચાલુ રાખવા માટે શૈક્ષણિક વર્ષ દરમિયાન ૮૦% હાજરી રાખવી એ એક અનિવાર્ય શરત છે.

7. પરીક્ષાલક્ષી વન-લાઇનર અને મહત્વના તથ્યો

- સત્તાવાર ઠરાવ ક્રમાંક: સસઅ/૧૦૨૨/ન.બા./૧૯૨/ન.
- અમલીકરણ વિભાગ: શિક્ષણ વિભાગ, ગુજરાત સરકાર.
- કુલ વાર્ષિક લાભાર્થી: ૩૦,૦૦૦ મેરીટોરીયસ વિદ્યાર્થીઓ.
- મહત્તમ સ્કોલરશીપ: ₹ ૨૫,૦૦૦ (ધોરણ ૧૧-૧૨, સ્વ-નિર્ભર શાળા માટે).
- નિર્ધારિત હાજરી: સ્કોલરશીપ માટે ઓછામાં ઓછી ૮૦% હાજરી જરૂરી.
- નિયમનકારી સત્તાધિકારીઓ:
 - સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર (સમગ્ર શિક્ષા).
 - નિયામક, પ્રાથમિક શિક્ષણ.
 - નિયામક, ગુજરાત શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ (GCERT).
 - અધ્યક્ષશ્રી, રાજ્ય પરીક્ષા બોર્ડ.
- ખાનગી શાળા માટે ફી મર્યાદા: ગુજરાત સ્વ-નિર્ભર શાળા (ફી નિયમન) અધિનિયમ, ૨૦૧૭ મુજબ.
- હાજરી પોર્ટલ: વિદ્યા સમીક્ષા કેન્દ્ર દ્વારા ઓનલાઇન ટ્રેકિંગ.
- ચૂકવણી પદ્ધતિ: ૪૦-૬૦ રેશિયોમાં DBT દ્વારા.